

Nr 188

Av herr **Hæggbloom m. fl.**, om ökat anslag till den praktisk-vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm.

Till den praktisk-vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholm föreslås i årets statsverksproposition ett oförändrat anslag på 210 000 kr. Med hänsyn till denna verksamhets av regering och riksdag vid många tillfällen vitsordade synnerligen allmännyttiga karaktär förefaller oss detta bidrag vara alltför knappt tilltaget. Det må härvidlag vara tillräckligt att erinra om de stora insatser Weibullsholm gjort, särskilt på vete- och kornförädlingens område.

Det är emellertid befogat att något närmare gå in på riksdagsbehandlingen av detta ämne under de senast förflutna åren. I enlighet med jordbruksutskottets hemställan anhöll riksdagen i skrivelse den 1 december 1951 att Kungl. Maj:t ville låta företaga en översyn av gällande grunder för statens stöd åt växt- och fruktträdsvärdlingen m. m. jämte därmed sammanhängande frågor ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill översynen kunde föranleda.

Den 16 oktober 1953 tillkallade statsrådet ifrågavarande utredning, som varit verksam sedan december samma år. 1953 års växtförädlingsutredning har nu avgivit ett den 11 november 1955 dagtecknat betänkande och därmed slutfört sitt uppdrag. Ifrågavarande betänkande väntas i dagarna bli överlämnat till departementschefen. Statsrådet finner emellertid i sitt yttrande, att remissbehandlingen icke hinner avslutas i tid för att förslag i ämnet skall kunna framläggas till 1956 års riksdag. I anledning härav anser departementschefen, att någon ändring icke kan ske av medelsberäkningen beträffande statsbidraget till Weibullsholms växtförädlingsanstalt.

Någon kompensation för de särskilt under efterkrigsperioden inträffade automatiska kostnadsökningarna har icke medgivits Weibullsholm. Det bör härvidlag erinras om att statsbidraget till växtförädlingsanstalten ej vid något tillfälle under eller efter krigsperioden nått den vid krigsutbrottet 1939/40 tillämpade kostnadsandelen, som då utgjorde 46 % av kostnaderna för växtförädlingsarbetet. Nu beräknas för budgetåret 1955/56 statsbidragets andel komma att sjunka till mindre än 25 %. En jämförelse mellan de absoluta talen visar en kostnad för huvudmannen för anstalten om ca 114 000 kr. för budgetåret 1939/40 mot ca 642 000 kr. för budgetåret 1955/56. Kostnaden för huvudmannen har sålunda mer än femfaldigats, medan statsbidraget i absoluta tal ökats från 97 000 kr. till 210 000 kr. eller blott något mer än fördubblats.

Utan att i någon mån vilja ifrågasätta anslaget till Sveriges utsädesförening torde det vara på sin plats att något erinra om den olikhet i behandlingen som rått under den period, som karakteriserats av de starka kostnadsstegringarna. År 1948/49 utgick exempelvis anslaget till Weibullsholm med 160 000 kr. eller

ca 1/3 av anslaget till Sveriges utsädesförening för samma år, 487 000 kr. För 1956/57 kommer enligt förslaget relationen att avsevärt förändras. Weibullsholm erhåller ca 1/5 av anslaget till Utsädesföreningen, 210 000 resp. 1 041 500 kr. Det må också erinras om att Weibullsholm heller icke blir delaktig i anslag på tilläggsstat utan helt får bära eventuella kostnadsökningar i förhållande till budgetberäkningen. Vi anser, att den så störda balansen är till stort men för arbetet vid Weibullsholm. På längre sikt kan den äventyra anstaltens verksamhet. Det är ett rättvisekrav, att balansen återställs.

Jordbruksutskottet föreslog i sitt yttrande till 1954 års riksdag — i anledning av motioner — att statsbidraget måtte höjas till 250 000 kr. i avvaktan på Kungl. Maj:ts förslag i ämnet. Riksdagen biträdde emellertid ej detta förslag i avbidan på resultatet av översynen.

I sitt yttrande till 1955 års riksdag framhöll jordbruksutskottet i ämnet följande.

Såsom framgår av det föregående, har departementschefen emellertid förklarat, att i avvaktan på resultatet av 1953 års växtförädlingsutrednings arbete någon ändring av medelsberäkningen under förevarande anslag icke bör ske. Vid sådant förhållande finner sig icke heller utskottet nu bära förorda höjning av anslaget. Utskottet förutsätter dock därvid, att utredningen slutföres inom sådan tid, att därå grundade förslag kan framläggas till 1956 års riksdag.

Vi ser häri en bestämd önskan från jordbruksutskottets sida att för budgetåret 1956/57 medverka till en ändring i bidragsgivningen till Weibullsholm.

I remissbehandlingen av Weibullsholms anslagsansökan för budgetåret 1956/57 anför styrelsen för kungl. lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök bl. a. följande.

Enligt vad styrelsen erfarit torde den pågående utredningen angående grunderna för stödet till växt- och fruktträdsvärdlingen bliva slutförd inom en så snar framtid, att dess resultat kan komma att läggas till grund för proposition till 1956 års riksdag. Styrelsen, som förväntar, att den framdeles kommer att beredas tillfälle att yttra sig över nyssnämnda utredning, anser sig i avvaktan härpå ej kunna taga slutgiltig ställning till föreliggande framställning. Styrelsen vill dock framhålla betydelsen av att W. Weibull Aktiebolag och Weibullsholms växtförädlingsanstalt erhåller kompensation för de under tidsperioden 1938/39—1954/55 inträffade kostnadsökningarna. Som påpekats i styrelsens skrivelse av den 20 augusti 1954 angående statsbidrag för budgetåret 1955/56 till W. Weibull Aktiebolag och Weibullsholms växtförädlingsanstalt är kostnadsökningarna av automatisk karaktär, och den omställning av verksamheten, som ägt rum genom upptagande av nya växtslag och nya förädlingsmetoder på programmet för verksamheten, har kunnat genomföras inom ramen för den fortlöpande rationaliseringen vid anstalten.

Under budgetåret 1938/39 bestreds kostnaderna för växtförädlingsverksamheten vid anstalten till 43,5 procent med statsbidrag; motsvarande siffra för budgetåret 1954/55 var 24,7. Det synes skäligt att statsbidraget för budgetåret 1956/57 uppräknas till lägst ett belopp, som motsvarar samma procentuella andel av kostnaderna för förädlingsverksamheten som vid tiden före krigsutbrottet eller i runt tal 370 000 kronor.

Detta yttrande uttrycker sålunda klart önskvärdheten av att Weibullsholm beredes kompensation för de under och efter kriget inträffade kostnadsökningarna, vilka är av automatisk karaktär.

Det är vår uppfattning, att anslaget — utan föregripande av 1953 års växtförädlingsutrednings förslag i ämnet — bör kunna uppräknas till det minimibelopp, som av remissinstansen angives. Vi finner, att detta ärende är av så hög angelägenhetsgrad, att intet nu bör försummas, när det gäller att så snart som möjligt rätta till det i längden ohållbara läge vari bidraget till Weibullsholm kommit. Beslutet om utredning har ju uppskjutit en justering av detta för vårt jordbruk så viktiga anslag redan under fem år.

Det svenska jordbruket har tyvärr under de två senaste skördeåren varit utsatt för betydande skördeskador, vilka medfört påfrestningar för jordbrukarnas likviditet. Det är självklart, att detta icke undgår att påverka även Weibullsholms förmåga att själv bära kostnaderna för förädlingsverksamheten.

Vi vill till slut också hänvisa till de uttalanden, som i november 1955 gjordes av professor Åke Gustafsson vid konferensen "Tekniken och morgondagens samhälle", varvid han framhöll, huru väldiga mervärden växtförädlingen årligen medför för vårt folkhushåll. Gentemot dessa ter sig bidragen från statens sida obetydliga. De uppgår ej ens till en halv procent av den genom växtförädlingen åstadkomna mervinsten. Det är ingen tvekan om att växtförädlingen i dag står i centrum bland åtgärder för att på längre sikt höja jordbrukets produktivitet, och därmed har Weibullsholm en oerhört viktig uppgift att fylla.

Med stöd av vad vi sålunda anfört, får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att till den praktisk-vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm anvisa ett anslag å 370 000 kr.

Stockholm den 24 januari 1956

Einar Hægglom

Thorvald Ekdahl

Sven Antby

Stig F. Hansson
i önnarp